

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาสมมติฐานและกรอบแนวคิดตามลำดับดังนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1.1 ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory)

เป็นการอธิบายถึงอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลของบริษัทสำหรับการดำเนินธุรกิจ โดยมีรากฐานมาจากแนวคิดที่ว่า องค์กรนั้นมีสัญญาหรือข้อตกลงกับสังคม และต้องทำให้สำเร็จด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ภายใต้เงื่อนไขในการดำเนินธุรกิจที่ตรงตามความคาดหวังของสังคมโดยรวม (Davis, 1973) ดังนั้น ความเจริญก้าวหน้าหรือความอยู่รอดของบริษัทจึงอยู่ที่บริษัทได้ดำเนินการตรงตามสิ่งที่สังคมคาดหวังมากน้อยเพียงใด แนวคิดนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับบริษัทในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จากที่มองบริษัทเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้มุ่งเน้นว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ไปสู่รูปแบบที่เป็นความต้องการหรือความคาดหวังของสังคมเป็นหลัก เพื่อคงไว้ซึ่งสิทธิอันชอบธรรมในการคงอยู่ในสังคมต่อไป (อนันตชัย ยุธประดม, 2550)

2.1.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory)

เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อมโยงกับเรื่องความชอบธรรม (Legitimacy) โดย Freeman (1983) ให้คำจำกัดความของผู้มีส่วนได้เสียว่า “กลุ่มหรือบุคคลใดซึ่งสามารถส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการกระทำของบริษัท” โดยแนวคิดนี้ได้มีการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนของกิจการ ซึ่งมุมมองจากแนวคิดนี้มุ่งไปยังนโยบายขององค์กรที่สร้างผลกระทบให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น คู่ค้า คู่แข่ง ภาครัฐและชุมชน เป็นต้น โดยบริษัทมีภาระรับผิดชอบต่อที่จะต้องตอบสนองความต้องการให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กล่าวคือแนวคิดนี้เป็นเรื่องของการจัดการผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยพิจารณาถึงความต้องการและความสนใจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร และเพราะองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน องค์กรจึงแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

เพื่อให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย เห็นถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย เห็นถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อสร้างความมั่นใจในการลงทุนของนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียทุกราย

2.2 แนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2.1 ความหมายความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ต่อผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจการที่เกิดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยปฏิบัติอย่างโปร่งใสและมีจริยธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม ให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้เสียให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับการปฏิบัติตามแนวทางของสากลให้เกิดการบูรณาการทั้งองค์กร และนำไปใช้กับองค์กรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน (สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม, 2553: 11)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ หมายถึง การประกอบกิจการด้วยความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และผู้มีส่วนได้เสีย อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงผลกระทบทางลบและพร้อมที่จะแก้ไขผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเพื่อมุ่งให้การประกอบกิจการสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งยังเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กิจการในเวทีการค้า ซึ่งจะส่งผลดีต่อความยั่งยืนของกิจการ ผู้มีส่วนได้เสีย เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, 2555: 11)

2.2.2 แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, 2555)

แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการเป็นแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของหลักการสากลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมต่างๆ ที่ทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำและเผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2555 เพื่อต้องการให้บริษัทจดทะเบียนและกิจการทั่วไปได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยหลักการดังนี้

(1) การกำกับดูแลกิจการที่ดี

การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นการจัดระเบียบการบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการอย่างโปร่งใส เท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และสามารถเพิ่มคุณค่าและมูลค่าพร้อมกับการตรวจสอบได้ ช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท โดยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี แบ่งออกเป็น 5 หมวด

1. สิทธิของผู้ถือหุ้น
2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
3. บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
5. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

(2) การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม

การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม เป็นการดำเนินธุรกิจต่อองค์กรอื่น ทั้งคู่ค้า ลูกค้า คู่แข่งขัน หน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดอย่างมีจริยธรรม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจซึ่งจะส่งผลดีต่อกิจการในระยะยาว

แนวปฏิบัติ

- 2.1 แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม
  - 2.1.2 ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจตามกฎหมายและข้อบังคับของการแข่งขัน รวมทั้งให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ
  - 2.1.3 กำหนดมาตรการและขั้นตอนปฏิบัติในการป้องกันกับพฤติกรรมที่ขัดขวางการแข่งขันที่เป็นธรรม
  - 2.1.4 ส่งเสริมให้พนักงานตระหนักถึงความสำคัญของการแข่งขันที่เป็นธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมาย
  - 2.1.5 มีความใส่ใจต่อสังคมที่อยู่แวดล้อม และไม่ฉวยโอกาสจากสภาพทางธรรมชาติหรือทางสังคม
- 2.2 แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่คุณค่า
  - 2.2.1 ในนโยบายและข้อปฏิบัติในการจัดซื้อ การกระจายสินค้า และการทำสัญญาควรมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม
  - 2.2.2 สนับสนุนให้กิจการอื่นๆยอมรับและปรับใช้นโยบายเพื่อไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม
  - 2.2.3 มีการกำหนดเงื่อนไขสัญญาที่เหมาะสม และสังเกตพฤติกรรมของกิจการที่เข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อถ่วงดุลความเชื่อมั่นต่อการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
  - 2.2.4 พิจารณาให้การสนับสนุนกับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมในการบรรลุเป้าหมายด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงการให้ความช่วยเหลืออื่นๆที่เป็นไปได้
  - 2.2.5 มีส่วนร่วมเพื่อยกระดับให้ทุกคนตระหนักถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม
  - 2.2.6 ส่งเสริมให้ทั่วทั้งห่วงโซ่คุณค่ามีการปฏิบัติต่อกันอย่างเป็นธรรม ทั้งด้านต้นทุนและผลตอบแทนในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3 แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิในทรัพย์สิน

- 2.3.1 ประยุกต์ใช้นโยบายและข้อปฏิบัติที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิในการใช้ทรัพย์สิน
- 2.3.2 ตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่ากิจการได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามกฎหมายในสิทธิการใช้ทรัพย์สินต่างๆ
- 2.3.3 ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดที่อาจเข้าข่ายการละเมิดทรัพย์สิน
- 2.3.4 ชำระค่าใช้หรือค่าที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินอย่างเป็นธรรม
- 2.3.5 คำนึงถึงความคาดหวังของสังคม และสิทธิมนุษยชนขณะบริหารจัดการและปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและทรัพย์สินทางกายภาพ

(3) การต่อต้านการทุจริต

การต่อต้านการทุจริตเป็นข้อปฏิบัติที่แสดงถึงการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรมที่ถูกยกขึ้นมาให้เป็นหัวข้อหลัก สามารถทำได้โดยกำหนดเป็นนโยบายโดยมีผู้นำของกิจการเป็นแบบอย่างมีการวางแผนเพื่อบริหารความเสี่ยงของการทุจริตทั้งในกิจการและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อเสริมสร้างให้พนักงาน ตัวแทน รวมถึงคู่ค้าตระหนักถึงผลของการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น

แนวปฏิบัติ

3.1 แนวทางในการปฏิบัติทั่วไป

- 3.1.1 ระบุความเสี่ยงและสาเหตุการทุจริต และดำเนินการปฏิบัติตามนโยบายการต่อต้านทุจริตอย่างต่อเนื่อง
- 3.1.2 แสดงภาวะผู้นำในการเป็นแบบอย่างของการต่อต้านการทุจริต
- 3.1.3 ส่งเสริมการอบรม รวมทั้งมีรางวัลใจแก่พนักงานและตัวแทนของกิจการในการจัดการตัดสินใจบนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.1.4 สนับสนุนให้พนักงาน ตัวแทน และคู่ค้าตระหนักถึงการต่อต้านทุจริตและการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น
- 3.1.5 สร้างหลักประกันว่าค่าตอบแทนแก่พนักงานและตัวแทนนั้นเป็นไปเพื่อบริการที่ชอบธรรมเท่านั้น
- 3.1.6 สร้างและรักษาระบบการต่อต้านทุจริตที่มีประสิทธิผล นอกเหนือจากวิธีการบริหารความเสี่ยงของกิจการ
- 3.1.7 สนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจการทั้งพนักงาน ตัวแทน หุ้นส่วน และคู่ค้า รายงานการละเมิดนโยบายของกิจการและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- 3.1.8 นำเสนอเรื่องการละเมิดกฎหมายอาญา ให้ผู้ที่มีอำนาจได้รับทราบ

3.1.9 สนับสนุนหรือร่วมเป็นภาคีกับกิจการอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติการต่อต้านทุจริตในลักษณะเดียวกันด้วย

3.2 แนวทางในการปฏิบัติแบบกลุ่มความร่วมมือ

นอกจากแนวทางในการปฏิบัติทั่วไปแล้วหากมีการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มกิจการยิ่งส่งผลให้การต่อต้านทุจริตมีพลังมากขึ้น (Collection Active) ซึ่งเครือข่ายนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นวัฏจักรที่เสริมแรงตัวเอง คือยิ่งจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นมีคนอยากเข้าร่วม ดังนั้นสิ่งที่สามารถทำได้ในขณะนี้คือเข้าร่วมเครือข่ายของภาคเอกชนไทย ในลักษณะโครงการที่ร่วมการปฏิบัติที่เป็นธรรมเพื่อต่อต้านทุจริต โดยแนวร่วมนี้จะร่วมกันแสดงเจตนาารมณ์ที่จะเปิดเผยและแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละกิจการเพื่อการต่อต้านทุจริตที่กว้างขวาง

(4) การเคารพสิทธิมนุษยชน

การเคารพสิทธิมนุษยชนเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิตและถือเป็นรากฐานของการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใคร มีสัญชาติ เชื้อชาติ หรือสถานะทางสังคมอย่างไร ทุกคนต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งทรัพยากรบุคคลนี้เองถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาให้กิจการมีความสามารถในการแข่งขัน

แนวปฏิบัติ

4.1 การจัดทำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

4.1.1 กระตุ้นและส่งเสริมให้มีการเฝ้าระวังการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนของกิจการ รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล

4.1.2 จัดทำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับกิจการซึ่งครอบคลุมบุคลากรทุกระดับตั้งแต่ระดับผู้บริหารลงไปถึงพนักงานระดับปฏิบัติงาน

4.1.3 สร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องสิทธิมนุษยชนให้บุคลากรในกิจการเพื่อยึดถือและปฏิบัติตาม

4.1.4 มีวิธีการในการประเมินการปฏิบัติตามนโยบายสิทธิมนุษยชน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง และหาทางแก้ไขหากเกิดปัญหาขึ้น

4.2 การบริหารจัดการความเสี่ยงและการนำไปปฏิบัติ

4.2.1 วางแผนการดำเนินงานของกิจการอย่างรอบคอบว่าจะกระทบสิทธิมนุษยชนของพนักงาน ชุมชน และสังคมอย่างไร พร้อมทั้งเตรียมมาตรการป้องกัน

4.2.2 กำกับดูแลกิจการไม่ให้สร้างปัญหา ที่อาจมีส่วนทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของพื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการอยู่

4.2.3 ละเว้นการร่วมกระทำความคิดที่อาจเป็นเหตุให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

4.2.4 ไม่ร่วมกระทำความคิดโดยการดำเนินโครงการจนเป็นเหตุให้ประชาชนต้องละทิ้งถิ่นฐานและแหล่งทำมาหากิน หรือหากการดำเนินการนั้นเป็นไปตามกฎหมายทำตรวจสอบให้มั่นใจว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบนั้นได้รับค่าชดเชยอย่างเพียงพอ

4.3 กลไกการคุ้มครอง เยียวยา และการมีส่วนร่วม

4.3.1 แก้ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากการดำเนินการของกิจการ

4.3.2 จัดทำกลไกในการร้องเรียนอย่างเหมาะสม สำหรับพนักงานหรือผู้ที่เชื่อว่าถูกละเมิดสิทธิ สามารถหาทางในการเยียวยาได้ โดยกลไกนี้ควรมีการแจ้งให้ทราบกันอย่างทั่วถึง

4.3.3 กลไกการรับเรื่องร้องเรียนนั้นควรมีการกำหนดกรอบและขั้นตอนในการรับเรื่องร้องเรียนที่เหมาะสม และมีระยะเวลาที่ชัดเจน

4.3.4 ใช้การเจรจาเพื่อไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขข้อร้องทุกข์เพื่อหาทางออกร่วมกัน

4.3.5 เปิดโอกาสให้พนักงาน ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นหากการกระทำของกิจการหรือบุคลากรของกิจการได้ละเมิดสิทธิ

(5) การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม หมายถึงการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายรวมทั้งหลักจริยธรรม โดยกิจการต้องไม่เลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ไม่บังคับใช้แรงงานหรือใช้แรงงานเด็ก ให้เสรีภาพแก่พนักงานในการสมาคมและร่วมการเจรจาต่อรองเพื่อได้รับความคุ้มครองทางสังคม รวมถึงจัดให้พนักงานมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีโดยคำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานเป็นสำคัญ

แนวปฏิบัติ

5.1 การไม่เลือกปฏิบัติในการจ้างงาน

5.1.1 จัดทำนโยบายการจ้างงานที่ไม่มีการนำความแตกต่างด้านเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ ความเห็นทางการเมือง หรือความทุพพลภาพมาเป็นปัจจัยในการพิจารณาการจ้างงาน

5.1.2 จัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานสำหรับแรงงานกลุ่มที่มีสถานะเปราะบาง เช่นคนพิการหรือผู้สูงอายุ

5.1.3 พัฒนาพนักงานโดยการเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้และเลื่อนตำแหน่งรวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรผู้หญิงได้มีโอกาสได้ตำแหน่งงานที่สูงขึ้นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

5.1.4 ประเมินวิธีที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายว่าด้วยการส่งเสริมการ
จ้างงาน และความก้าวหน้าในกิจการอย่างสม่ำเสมอ

5.1.5 สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในที่ทำงานสำหรับคนพิการอย่างเหมาะสมและ
สมเหตุสมผล

5.1.6 ไม่ตัดสินใจปลดหรือเลิกจ้างพนักงาน โดยผ่านการตัดสินใจของผู้แทน
บริหารเพียงฝ่ายเดียว รวมถึงการตัดสินใจโดยการเลือกปฏิบัติ

5.2 การใช้แรงงานบังคับ

5.2.1 สนับสนุนและเคารพการปกป้องสิทธิมนุษยชน และมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้
กิจการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

5.2.2 เลี่ยงการได้รับประโยชน์จากแรงงานนักโทษ เว้นแต่นักโทษรับการพิจารณา
บทลงโทษจากศาลแล้ว และการใช้แรงงานนั้นอยู่ในความควบคุมของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

5.2.3 ไม่บังคับให้พนักงานทำงานล่วงเวลา หรือทำงานเกินเวลาทำงานปกติมาก
เกินไป เพื่อแลกกับการไม่ถูกลงโทษหรือการหักค่าจ้าง

5.2.4 เมื่อต้องการจ้างแรงงานข้ามชาติ ต้องไม่ยึดเอกสารสำคัญของแรงงานทั้ง
เอกสารประจำตัว หรือหนังสือเดินทาง เพื่อรั้งให้แรงงานอยู่กับกิจการจนครบเวลาสัญญาจ้าง

5.3 การใช้แรงงานเด็ก

5.3.1 จัดทำนโยบายที่ระบุชัดเจนที่จะไม่สนับสนุนการใช้แรงงานเด็ก และไม่
ให้พนักงานเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์และการค้าประเวณีเด็ก

5.3.2 หากพบแรงงานเด็กในกิจการ หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมของกิจการ ให้ย้าย
เด็กออกจากพื้นที่ทำงานนั้นๆ จากนั้นจึงให้ความช่วยเหลือตามเหมาะสม

5.4 เสรีภาพในการสมาคมและการเจรจาต่อรองร่วม

5.4.1 ยอมรับตัวแทนของพนักงาน หรือสหภาพแรงงานที่พนักงานเข้าร่วมหรือ
จัดตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามกลไกการเจรจาร่วมกันเกี่ยวกับการจ้างงาน

5.4.2 จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้สหภาพแรงงานตามความเหมาะสม ให้
สามารถปฏิบัติงานได้โดยไม่ถูกแทรกแซง

5.4.3 ให้ข้อมูลสำคัญแก่พนักงานและตัวแทน รวมถึงแจ้งข้อมูลที่สมเหตุสมผล
ในระยะเวลาที่สมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในกิจการควรมีการหารือ
ร่วมกันเพื่อลดผลกระทบมากที่สุด

5.4.4 สนับสนุนความร่วมมือระหว่างพนักงานหรือตัวแทนพนักงานและนายจ้าง
เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5.4.5 เคารพสิทธิการแสดงความเห็นของพนักงาน

5.5 ความคุ้มครองทางสังคม

5.5.1 มีเงื่อนไขที่เป็นธรรมในการจ้างงานสำหรับพนักงาน และให้พนักงานได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามศักยภาพของตน หรือตามข้อตกลงระหว่างกัน

5.5.2 ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่สูงกว่าบทบัญญัติในกฎหมาย ซึ่งอาจจะได้มาจากการตกลงกันหรือเป็นสิ่งที่มิผลบังคับใช้ตามกฎหมายเช่นกัน

5.5.3 จัดให้พนักงานมีสภาพการทำงานที่เหมาะสม สามารถทำงานได้อย่างปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี โดยพนักงานสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพและแบ่งเวลาให้แก่ครอบครัวได้ด้วยในเวลาเดียวกัน

5.5.4 จัดให้มีนโยบายเพื่อปกป้องพนักงาน ไม่กลั่นแกล้งหรือลงโทษกับพนักงานที่มีการรายงานอย่างสุจริต

5.5.5 กำหนดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้สอดคล้องกับศาสนาและประเพณีท้องถิ่น ของพื้นที่ที่กิจการตั้งอยู่

5.5.6 พิจารณาในการจัดทำนโยบายให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ซึ่งบริการนี้จะมีส่วนช่วยสร้างสมดุลระหว่างการทำงานและการแบ่งเวลาให้แก่ครอบครัว และเป็นสิ่งที่จะช่วยรักษาพนักงานให้อยู่กับกิจการต่อไป

5.6 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน

5.6.1 พัฒนานโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ

5.6.2 ปฏิบัติตามนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของสถานประกอบการ จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานและวิธีการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

5.6.3 วิเคราะห์เพื่อหามาตรการในการควบคุมความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในสถานประกอบการ และจัดให้มีระบบป้องกันมลพิษที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน รวมถึงจัดให้มีสถานที่ในการปฏิบัติงานที่สะอาด

5.6.4 ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่ปลอดภัยในการทำงานแก่พนักงาน และให้แน่ใจว่าพนักงานเข้าใจและสามารถทำตามระเบียบปฏิบัติได้

5.6.5 จัดหาอุปกรณ์ความปลอดภัยที่จำเป็นให้พนักงาน ทั้งพนักงานที่ไม่ได้ทำงานประจำ พนักงานชั่วคราว และพนักงานรับเหมาช่วง เพื่อป้องกันการเกิดอันตราย บาดเจ็บ เจ็บป่วย และอุบัติเหตุอื่นๆที่เกิดจากการทำงาน

5.6.6 ยึดถือหลักการที่ว่านายจ้างเป็นผู้มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรการ และจัดหาอุปกรณ์เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

5.6.7 บันทึกและสอบสวนปัญหา และอุบัติเหตุต่างๆที่เกิดจากอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

5.6.8 ประเมินความเสี่ยงด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน

5.6.9 ให้พนักงานมีส่วนร่วมในระบบบริหารจัดการความปลอดภัยอาชีพอนามัยและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเคารพสิทธิของพนักงาน

(6) ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

สินค้าและบริการที่กิจการผลิตขึ้นต้องปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีระบบที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลผู้บริโภค มีการบริหารจัดการเรื่องความสัมพันธ์กับลูกค้าทั้งก่อนและหลังการขาย ให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคอย่างเพียงพอและเป็นความจริง รวมถึงมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้แก่สินค้าและบริการเพื่อนำไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน

แนวปฏิบัติ

6.1 การตลาดที่เป็นธรรม

6.1.1 กำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างสมเหตุสมผล

6.1.2 ไม่ดำเนินการใดๆที่เป็นการบิดเบือนข้อมูลสินค้าและบริการ โฆษณาเกินจริง หรือละเว้นการกล่าวถึงข้อมูลสำคัญ

6.1.3 ข้อมูลบนฉลากสินค้าควรเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย และครบถ้วนเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าและบริการ ข้อมูลด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพ วิธีการใช้งาน อันตรายที่อาจเกิดเมื่อใช้สินค้าผิดวิธี รวมถึงวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์

6.1.4 มีการระบุนุ้ช้เงินเมื่อข้อมูลดังกล่าวมีไว้เพื่อการส่งเสริมการขายหรือมีไว้เพื่อการโฆษณา

6.1.5 เปิดเผยข้อมูลเมื่อมีการร้องขอจากผู้บริโภค

6.1.6 ระบุนุ้ช้ความที่แสดงซึ่งความห่วงใยต่อกลุ่มบุคคลที่ต้องได้รับความใส่ใจเป็นพิเศษ เช่น เด็กและสตรีมีครรภ์

6.1.7 ในการโฆษณาการขายควรให้ข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อการตัดสินใจ ว่าการบริโภคสินค้าและบริการเหล่านั้นจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าอย่างไร

6.2 ผลิตภัณฑ์และบริการที่ปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค

6.2.1 ผลิตภัณฑ์และบริการที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

6.2.2 ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานด้านความปลอดภัย หากเป็นไปได้ควรปฏิบัติให้มากกว่ามาตรฐานขั้นต่ำด้านความปลอดภัย เพื่อลดอุบัติเหตุที่สืบเนื่องจากสินค้าและบริการ

6.2.3 ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ก้าวหน้าทันสมัย คำนึงถึงกลุ่มเสี่ยง อาทิ เด็กและสตรี มีครรภ์ หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่สามารถทำให้ผู้ใช้งานได้รับ ประโยชน์มากกว่าของกลุ่มคู่แข่ง

6.2.4 ไม่ใช่สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคในกระบวนการผลิต ยกเว้นสารเคมี บางชนิดที่ได้รับอนุญาต และต้องติดฉลากให้ทราบอย่างชัดเจน

6.2.5 ควรมีการทดสอบด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพสำหรับสินค้าหรือบริการที่ ใช้วัสดุหรือเทคโนโลยีแบบใหม่ ก่อนนำออกสู่ตลาด

6.2.6 ให้คำแนะนำด้านการใช้งาน และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน อย่างเหมาะสม รวมถึงการกำหนดมาตรฐานเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ ไม่เหมาะสม

6.2.7 ควรมีการติดเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ที่เป็นสากลบนผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ ผู้บริโภคตระหนักถึงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้น

6.3 การจัดเก็บข้อมูลผู้บริโภคอย่างปลอดภัย

6.3.1 ไม่สอบถามและเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคโดยไม่ได้รับความยินยอมก่อน

6.3.2 หากได้รับความยินยอมจากผู้บริโภคแล้ว การสอบถามข้อมูลต้องดำเนินการ ด้วยวิธีการที่ยุติธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

6.3.3 ก่อนดำเนินการต้องมีการระบุและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลและ การนำข้อมูลไปใช้

6.3.4 ข้อมูลของผู้บริโภคต้องมีการจัดเก็บอย่างปลอดภัย ไม่มีการส่งต่อข้อมูลให้ ผู้อื่น นอกจากผู้บริโภคจะให้ความยินยอม

6.3.5 ให้สิทธิในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแก่ผู้บริโภค และการใช้ ข้อมูลของตนภายใต้กรอบของกฎหมาย นอกจากนี้เมื่อพบว่ามีความผิดพลาดหรือไม่เป็นธรรมในการ จัดเก็บหรือใช้ข้อมูล จะต้องมีการลบหรือแก้ไขให้ถูกต้อง

6.4 การบริหารจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าทั้งก่อนและหลังการขาย

6.4.1 กำหนดให้ผู้บริโภคสามารถคืนสินค้าที่รับไปแล้วได้ในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการร้องเรียน

6.4.2 กำหนดช่วงเวลารับประกันสินค้าให้เหมาะสมกับอายุการใช้งานและเป็นไป ตามกรอบของกฎหมาย

6.4.3 เมื่อสินค้าถูกนำออกสู่ตลาดแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค ไม่ปลอดภัย หรือเกิดการแปลความหมายของข้อมูลผิดซึ่งนำไปสู่การใช้ที่ผิด ผู้ประกอบการจะต้อง เรียกสินค้ากลับคืนหรือหยุดให้บริการ และควรพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการสื่อสาร

6.4.4 หมั่นทบทวนและปรับปรุงกระบวนการรับข้อเรียกร้องและการปฏิบัติต่อ
ผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ

6.4.5 จัดให้มีบริการหลังการขาย และระบบสนับสนุนเพื่อให้ความช่วยเหลือใน
การแก้ปัญหาการใช้งานของสินค้าและบริการ และแจ้งต่อผู้บริโภคถึงวิธีการรับบริการหลังการขาย
และวิธีการรับความช่วยเหลือ

6.4.6 ให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคถึงกลไกในการแก้ไขข้อพิพาทหรือปัญหาที่เกิดขึ้น

6.4.7 จัดให้มีระบบซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภคซึ่งตั้งอยู่ใน
สถานที่ที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ในราคาที่สมเหตุสมผล

6.5 การพัฒนาสินค้าและบริการของกิจการทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

6.5.1 ผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และควรผลิตสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพสังคมและ
สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืน

6.5.2 ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้ใช้งานง่าย สามารถย่อยสลายหรือ
สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และควรจัดให้มีกระบวนการรับคืนซากเพื่อนำกลับมาเข้ากระบวนการ
รีไซเคิล

6.5.3 ผลิตสินค้าและบริการที่มีอายุการใช้งานที่ยาวนานในราคาที่สมเหตุสมผล

6.5.4 สื่อสารให้ชัดเจนด้วยตราสัญลักษณ์บนผลิตภัณฑ์ เพื่อแสดงว่าสินค้ามีการ
คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน

6.5.5 จัดให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการ
เพื่อนำพาให้สังคมผู้บริโภคเป็นสังคมแห่งคนดี ซึ่งสามารถจะส่งประโยชน์ต่อสังคม การอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งจะส่งผลให้ผลตอบแทนทางธุรกิจที่ดีกว่าและทำให้เกิดการ
บริโภคอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด

6.6 การให้ความรู้และข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ

6.6.1 ให้ความรู้ผู้บริโภคให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการตัดสินใจซื้อ

6.6.2 ให้ข้อมูลด้านสินค้าอย่างครบถ้วนเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อ รวมทั้งให้
คำแนะนำการใช้งานและการเก็บรักษา

6.6.3 กระตุ้นให้ผู้บริโภคเห็นความสำคัญของการใช้สินค้าและบริการที่คำนึงถึง
สิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น

6.6.4 ให้ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัย และ
การประหยัดพลังงานแก่ผู้บริโภค

6.6.5 ให้ความรู้แก่ผู้บริโภครื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน ความรู้ด้านกฎหมาย และระเบียบต่างๆ รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค ถึงขั้นตอนการติดต่อและการเข้าถึงหน่วยงานเหล่านี้

(7) การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม

ชุมชนและสังคมเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการดำเนินกิจการ กิจการจึงควรแสดงออกด้วยความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือระหว่างกิจการและชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการผลิตสินค้าและบริการหรือจากกิจกรรมอื่นของกิจการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยแก้ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมกับหาวิธีการเพื่อหยุดหรือลดผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจการในที่สุด

แนวปฏิบัติ

7.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน

7.1.1 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การปรับปรุงคุณภาพชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7.1.2 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในวงกว้างทุกขั้นตอน คือกิจการควรคำนึงถึงความต้องการในการทำกิจกรรมของกิจการที่ทำให้แก่ชุมชนนั้นๆผ่านการแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งทำได้โดย

- (1) การให้ข้อมูล
- (2) การปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน
- (3) การตัดสินใจร่วมกัน
- (4) การให้อำนาจกับคนในชุมชน

7.1.3 การปฏิบัติตามแผนตรวจสอบ การใช้อำนาจ การติดตาม ประเมินผลและรับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อประชาชนและเครือข่ายในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ และนำไปสู่การพัฒนาในการพึ่งพาตนเอง

7.1.4 กิจการควรร่วมกับหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญ เพื่อดำเนินการสำรวจพื้นที่และความเห็นของชุมชนรอบข้าง เพื่อให้กิจการทราบถึงสภาพทางกายภาพของชุมชน โดยเฉพาะความต้องการของชุมชนในการพัฒนาเยาวชน ผู้นำและศักยภาพของพื้นที่

7.2 การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และจริยธรรม

7.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในทุกๆระดับ รวมทั้งมีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อปรับปรุงคุณภาพและการเข้าถึงการศึกษา

7.2.2 ส่งเสริมให้มีการลงทะเบียนเรียนของเด็กในสถาบันการศึกษาและนำไปสู่การกำจัดอุปสรรคในการเรียน

7.2.3 ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม ที่สอดคล้องกับหลักการของการเคารพสิทธิมนุษยชน รวมทั้งกิจกรรมที่ช่วยผู้ด้อยโอกาส

7.2.4 อำนวยความสะดวกในด้านสิทธิมนุษยชนและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา

7.2.5 สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างกิจการและชุมชนในด้านการศึกษารักษาวัฒนธรรมและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม

7.3 การสร้างการจ้างงานและการพัฒนาทักษะ

7.3.1 วิเคราะห์ผลกระทบของการลงทุนสร้างการจ้างงานที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถบรรเทาความยากจนได้

7.3.2 พิจารณาผลกระทบในการเลือกเทคโนโลยีสำหรับการจ้างงาน โดยเลือกเทคโนโลยีที่เพิ่มโอกาสการจ้างงานได้ในระยะยาว

7.3.3 พิจารณาผลกระทบของการตัดสินใจจ้าง ทั้งผลกระทบภายในและผลกระทบจากภายนอกกิจการ

7.3.4 พิจารณาผลประโยชน์ของการสร้างการจ้างงานโดยตรงมากกว่าการจ้างงานแบบชั่วคราว

7.3.5 มีส่วนร่วมในโปรแกรมการพัฒนาทักษะระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมถึงโปรแกรมการฝึกงาน โปรแกรมที่มุ่งเน้นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โปรแกรมที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต การรับรู้ทักษะและการรับรอง

7.3.6 พิจารณาให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาหรือปรับปรุงโปรแกรมการพัฒนาทักษะในชุมชน

7.3.7 ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจ้างงานและการเสริมสร้างความสามารถ

7.3.8 พิจารณาให้ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมการสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นในการสร้างการจ้างงาน

7.4 การดูแลสุขภาพ

7.4.1 พยายามขจัดผลกระทบต่อสุขภาพในทางลบของกระบวนการผลิตหรือบริการของกิจการ

7.4.2 ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี เช่น การเอื้อต่อการเข้าถึงยา การออกกำลังกาย โภชนาการที่ดี การเลี้ยงบริโภคนิสัยที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายและมีสารปนเปื้อน ที่สำคัญควรสนใจคุณค่าทางโภชนาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็ก

7.4.3 สร้างความตระหนักเกี่ยวกับภัยคุกคามทางสุขภาพและโรคที่สำคัญ รวมถึงการป้องกัน

7.4.4 สนับสนุนการเข้าถึงสุขภาพอย่างยาวนานตามมาตรฐานสากล ให้บริการดูแลสุขภาพที่จำเป็น ซึ่งวิธีการป้องกันการเจ็บป่วยที่เหมาะสมและดีที่สุด

7.5 การลงทุนทางสังคม

7.5.1 ส่งเสริมการพัฒนาชุมชน เมื่อวางแผนการลงทุนในโครงการทางสังคม โดยให้โอกาสแก่ประชาชน เช่น การสนับสนุนการจ้างงาน

7.5.2 หลีกเลี่ยงกิจกรรมใดๆ ที่ชุมชนต้องพึ่งพากิจกรรมการกุศลของกิจการ แต่ควรดำเนินไปตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน หรือสนับสนุนกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างคนในชุมชน กิจการ และสังคม

7.5.3 ประเมินความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และรายงานไปยังชุมชนนั้น เพื่อให้คนในชุมชนเป็นผู้ประเมินผลที่ได้รับจากกิจกรรมที่คนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วม

7.5.4 เป็นพันธมิตรกับกิจการอื่นๆ รวมทั้งรัฐบาลหรือองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อเพิ่มความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ความรู้และทักษะที่มี

7.5.5 สนับสนุนกิจกรรมที่ทำให้เข้าถึงอาหารและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสหรือบุคคลผู้มีรายได้น้อย และคำนึงถึงความสำคัญของการเอื้อต่อการเพิ่มความสามารถและโอกาสในการใช้ทรัพยากร

(8) การจัดการสิ่งแวดล้อม

การดำเนินกิจการในหลากหลายธุรกิจทุกวันนี้อาจล้วนมีส่วนทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมต่างๆ และเป็นเหตุให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ย้อนกลับมาทำลายชีวิตและอาจรวมถึงทรัพย์สินต่างๆของกิจการ กิจการจึงควรคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน ที่ตั้งของกิจการ มลภาวะของเสีย และผลกระทบต่อแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ เพื่อลดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อาจเกิดขึ้นได้

แนวปฏิบัติ

8.1 การป้องกันมลภาวะ

8.1.1 ตระหนักถึงความสามารถในการผลิตและมลภาวะที่เกิดจากจากผลิตว่า คืออะไร เกิดกับผู้ใด และมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด

8.1.2 พัฒนาและแสวงหาความรู้เพื่อจัดการกับมลภาวะที่เกิดจากกิจการ และอาจมีการลดระดับการผลิตลงมาหรืออาจถึงขั้นหยุดการผลิตหากมลภาวะรุนแรงมาก และเมื่อจัดการจัดการกับมลภาวะได้แล้วจึงเพิ่มขนาดของการผลิตออกไป

8.1.3 ไม่ควรรีบร้อนในการป้องกันมลภาวะที่ไม่รุนแรงหรือไม่ผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นในระยะสั้น แต่ควรจัดหางบประมาณและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการดำเนินการ

8.1.4 แสดงความโปร่งใสในการบริหารจัดการชุมชนและสามารถตรวจสอบได้ โดยเปิดเผยให้ชุมชนรับทราบถึงความเสี่ยงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้ทุกคนตระหนักว่าหากเกิดเหตุการณ์ที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้วจะอย่างไรเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับกิจการเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น

8.1.5 กิจการต้องมีแผนฉุกเฉินซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ควรเตรียมไว้เพื่อลดความสูญเสียที่อาจจะบานปลายในอนาคต

8.1.6 ดึงบุคลากรในชุมชนมาร่วมงาน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือการจ้างงานในชุมชน เพราะจะช่วยสร้างเครือข่ายที่เหนียวแน่นให้กับกิจการ และเป็นแรงผลักดันให้การป้องกันมลภาวะที่เกิดขึ้นมีความสัมฤทธิ์ผล

8.1.7 จัดการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมสิ่งแวดล้อมทุกชนิด

8.1.8 แสวงหาความรู้ให้รู้จริงเรื่องการประกอบกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมร้ายแรง

8.1.9 ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันผลภาวะแก่พนักงานและชุมชน ทำให้ชุมชนจะคอยสอดส่องปัญหาต่างๆและแจ้งให้กิจการได้ทราบ ส่งผลให้กิจการมีความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

8.2 การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

8.2.1 ตระหนักถึงขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรพลังงาน น้ำ และอื่นๆว่าอยู่ในระดับใด ควรศึกษาประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ทรัพยากรอย่างเกิดคุณค่ามากที่สุด

8.2.2 หากพบว่ากิจการมีกระบวนการผลิตที่สิ้นเปลืองกว่ากิจการอื่น ควรปรับปรุงให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนเป็นขั้นตอน

8.2.3 หากในการผลิตมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ต้องส่งเสริมการนำของเสียหรือของเหลือกลับไปใช้ หรือมีการชดเชยให้กับชุมชน

8.2.4 ต้องหาตัวอย่างที่ดีของกิจการระดับโลกเพื่อเทียบกับประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

8.2.5 พิจารณาและสังเกตธรรมชาติให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ประกอบเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8.2.6 เปิดกว้างและส่งเสริมให้พนักงานในทุกระดับร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมมือ เพื่อการใช้ทรัพยากรต่างๆอย่างยั่งยืน

8.2.7 ถือเป็นพื้นฐานที่ต้องถ่ายทอดอบรมให้พนักงานทราบถึงองค์ความรู้เชิงวิชาการ ทั้งในปัจจุบันและที่เพิ่งค้นพบใหม่ เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

8.2.8 ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมระหว่างพนักงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และปลูกฝังไว้ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร และปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

8.2.9 เพื่อให้สิ่งต่างๆข้างต้นเกิดขึ้น ผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาททั้งเป็นหัวหน้าทีมและผู้เล่นที่อยู่ในกติกาเดียวกันกับพนักงานด้วย

8.3 การลดและปรับตัวให้เข้ากับภาวะโลกร้อน

8.3.1 หากดำเนินการผลิตไปแล้วพบว่ามีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินระดับมาตรฐาน กิจการต้องลดระดับกิจกรรมลง โดยเน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

8.3.2 ไม่รอให้เกิดปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแล้วจึงดำเนินการแก้ไข เพราะการทยอยลดการใช้ทรัพยากรจะช่วยปรับพฤติกรรมพนักงานจนในที่สุดจะอยู่ในระดับที่ไม่เป็นพิษภัยต่อสังคม

8.3.3 คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย โดยการรายงานความเสี่ยงของภาวะโลกร้อนที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกิจการ

8.3.4 นำเสนอทางออกเพื่อตอบสนองต่อผลกระทบของภาวะโลกร้อนที่ควบคุมได้ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทราบและพิจารณา ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงกว่าผู้มีส่วนได้เสียจะให้การสนับสนุนการดำเนินการต่อไปในระยะยาวหากการดำเนินการเป็นไปอย่างโปร่งใส

8.3.5 การดำเนินการเพื่อปรับปรุงภาวะโลกร้อนควรเน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน เพราะจะทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จ และการระดมสมองจากชุมชนจะทำให้กิจการทราบแนวคิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่จะทำให้อุปกรณ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

8.3.6 จัดตั้งหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการบริหารกิจกรรมเพื่อการปรับปรุงภาวะโลกร้อนโดยตรง ซึ่งควรมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับชุมชนข้างเคียงเพื่อทำให้อุปกรณ์เกิดผลกระทบจากภายในสู่ภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.7 จัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยการแต่งตั้งคณะทำงานกำกับดูแล ควรเชิญตัวแทนจากชุมชนที่มีความปรารถนาดีในการปรับปรุงภาวะโลกร้อนมาร่วมด้วย

8.3.8 สร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ที่รู้จริงและถูกต้องให้มากที่สุด พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะ และผลของภาวะโลกร้อนในเรื่องสำคัญที่กิจการควรกระทำ และส่งเสริมให้เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก

8.3.9 เชิญบุคลากรจากภายนอกเข้ามานำเสนอแนวคิด โดยจัดเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมองของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะจะทำให้องค์ความรู้ของภาวะโลกร้อนได้รับการส่งเสริมและตระหนักถึงผลกระทบในเชิงลบที่จะเกิดขึ้น

8.3.10 ส่งเสริมการทำงานในกิจการเพื่อลดและปรับปรุงภาวะโลกร้อนให้แก่วัดสิ่งแวดล้อม

8.4 การปกป้องสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การบูรณะที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

8.4.1 กิจการต้องรู้จักพอเพียง คือไม่ดำเนินกิจกรรมการผลิตจนเกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เพื่อเป็นการปกป้องสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ

8.4.2 การวางแผนเพื่อขยายกิจกรรมทางการผลิตต้องได้รับความเห็นชอบและมีข้อมูลทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผลดีและผลเสียในมุมมองของระบบนิเวศน์ประกอบด้วย

8.4.3 หากผลการศึกษาระบุว่า กิจกรรมการผลิตที่จะดำเนินงานนั้นส่งผลเสียต่อระบบนิเวศน์ กิจการต้องวางแผนการชดเชยระบบนิเวศน์ที่สมดุลกันมานำเสนอ โดยผ่านองค์กรประชุมที่ประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้เสีย โดยมีตัวแทนจากชุมชนร่วมพิจารณาด้วย

8.4.4 กิจการต้องถือว่าสิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย และเป็นกลุ่มที่เสี่ยงที่สุด แต่เป็นกลุ่มที่มีพลังมากที่สุดที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจในระยะยาว

8.4.5 เมื่อต้องมีการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการผลิตควรนำหลักการทำงานอย่างมีเหตุผลมาใช้ คือการคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวเป็นหลัก

8.4.6 การเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่กิจการพึงกระทำ กิจการจึงควรมีบทบาทในการพูดคุยให้ชุมชนทราบถึงความปรารถนาดีของกิจการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความหลากหลายทางชีวภาพและการบูรณะที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

8.4.7 จัดตั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยร่วมกับชุมชนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน และมีหน่วยงานที่มาทั้งสมาชิกภายในและภายนอกทำหน้าที่ประเมินผลการทำงานด้วย

8.4.8 สร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมาเป็นความจริงของกิจการที่ถูกต้อง พร้อมกับถ่ายทอดโดยทำเป็นกิจกรรมที่เชิญกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมาเข้าร่วม

8.4.9 ควรมีการวัดผลความรู้ของบุคคลทั้งในและนอกกิจการ เพื่อเป็นการวัดความสัมฤทธิ์ผลของการสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว

8.4.10 ยึดหลักคุณธรรม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมการผลิตอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามไม่ให้พนักงานมีพฤติกรรมที่ไม่พึงต้องการ ควรมีการตักเตือน ให้ความรู้และเหตุผล จากนั้นจึงดำเนินการลงโทษสำหรับพนักงานผู้ที่ฝ่าฝืนอย่างเด็ดขาดต่อไป

(9) นวัตกรรมและเผยแพร่ นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม

นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผลลัพธ์จากการดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดผลสำเร็จ เป็นการนำความรู้ที่เกิดจากการดำเนินงานมาพัฒนาปรับใช้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่สามารถสร้างประโยชน์ทางธุรกิจได้ และสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งแก่สังคมและธุรกิจไปพร้อมกัน

แนวปฏิบัติ

9.1 ทำความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงประโยชน์และคุณค่าของการดำเนินกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมว่าสามารถสร้างมูลค่าที่ทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมได้

9.2 ช่วยเผยแพร่ประโยชน์และคุณค่าของการดำเนินกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในลักษณะหรือในวิธีการเดียวกันกับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าของการสร้างนวัตกรรม โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากรายงานแห่งความยั่งยืนของกิจการ ซึ่งสามารถเผยแพร่ข้อมูลต่างๆด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดี

9.3 สร้างความคิดหรือค้นหาความรู้ใหม่ๆ โดยเป็นความรู้ที่ครอบคลุมทั้งทางธุรกิจ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

9.4 พัฒนาความคิดหรือความรู้ใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดมูลค่าโดยอาจเปิดให้มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกิจการมาร่วมกันพัฒนา

9.5 นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในเชิงธุรกิจ ที่สอดคล้องกับการตลาดซึ่งสามารถสร้างมูลค่าให้กับกิจการ เศรษฐกิจ ตลาด สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

9.6 ติดตาม ศึกษาตรวจสอบ วิจัย และเรียนรู้นวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา นวัตกรรมในครั้งใหม่ต่อไป

9.7 นวัตกรรมต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่กิจการหรือสังคมในวงกว้าง ทั้งนี้ นวัตกรรมต้องไม่ทำให้เกิดการทำลายล้าง หรือวินาศกรรม กล่าวคือต้องส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย

9.8 สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง และอำนวยความสะดวกให้ผู้เกี่ยวข้อง สามารถมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรากฐานในการสร้างนวัตกรรม

9.9 ส่งเสริมและร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนได้เสียกับกิจการ เพื่อพัฒนา นวัตกรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม และนำหลักของกิจการที่ดีต่อสังคมไปปฏิบัติ ด้วยการเผยแพร่ นวัตกรรมดังกล่าว รวมถึงการเป็นตัวอย่างในการพัฒนา นวัตกรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม

9.10 หมั่นสำรวจกระบวนการทางธุรกิจว่าก่อให้เกิดความเสี่ยง หรือมีผลกระทบทางลบ ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือไม่อย่างไร และหากมีความเสี่ยงหรือมีผลกระทบทางลบ ควรแก้ไขทันที

9.11 เชื่อมโยงนวัตกรรมเข้ากับสมรรถนะ เป้าหมายทางธุรกิจ และวิถีสังคมไทย ด้วยการ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต คุณภาพ ความสามารถในการแข่งขัน อย่างมีสมดุลในเชิงคุณค่าทาง เศรษฐกิจและสังคม

9.12 เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นสำหรับ โครงการ ต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเขา

9.13 รักษาข้อมูลอันเป็นความลับหรือทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นเสมือนเป็นของตนเอง

(10) การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน

การจัดทำรายงานความยั่งยืนอาจจะระบุไว้ในรายงานประจำปี หรือรายงานแยกต่างหาก จากรายงานประจำปี ตามรูปแบบสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับ และครอบคลุมเนื้อหาต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

10.1 ข้อมูลที่กำหนดครบถ้วนสำหรับความเข้าใจการดำเนินงานของกิจการ

10.1.1 วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของกิจการ

10.1.2 ประวัติย่อของกิจการ

10.1.3 ปัจจัยกำหนดรายงาน

10.1.4 การกำกับดูแลกิจการ พันธสัญญาและการมีส่วนร่วม

10.2 ข้อมูลการดำเนินงาน

10.2.1 การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ

10.2.2 การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

10.2.3 การดำเนินงานด้านสังคม

10.2.4 การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

โดยแนวทางการปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีนั้นมี 8 ข้อ คือ หลักการ 10 ข้อดังกล่าวที่ไม่รวม 2 หัวข้อ คือ การกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งได้กำหนดให้เปิดเผยแยกต่างหากภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ” ของแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และหัวข้อรายงานด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม ซึ่งคือการเปิดเผยในหัวข้อนี้อยู่แล้ว

2.2.3 แนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีและรายงานประจำปี (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2556)

เนื่องจากคำว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคม” มีความหมายกว้าง การเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อนี้จึงให้คำนึงถึงแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2555 ซึ่งกำหนดหลักการไว้ดังนี้

- (1) การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม
- (2) การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
- (3) การเคารพสิทธิมนุษยชน
- (4) การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม
- (5) ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

(6) การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

(7) การร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม

(8) การมีนวัตกรรมและเผยแพร่นวัตกรรมซึ่งได้จากการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้เสีย

ทั้งนี้ บริษัทควรคำนึงถึงแนวทางการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือตามมาตรฐานสากลอื่น เช่น กรอบการจัดทำรายงานขององค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative: GRI) เป็นต้น ประกอบการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อนี้ด้วย ซึ่งรูปแบบการเปิดเผยข้อมูล บริษัทอาจเปิดเผยหรือจัดทำรายงานโดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดตามหัวข้อนี้ ด้วยวิธีใดดังต่อไปนี้ก็ได้

(ก) เปิดเผยข้อมูลภายใต้หัวข้อนี้ในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี หรือรายงานประจำปีตามแต่กรณี

(ข) อ้างอิงไปยังรายงานที่จัดทำแยกเล่มที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัท

(ค) เปิดเผยสาระสำคัญ โดยรวมอยู่กับข้อมูลการดำเนินงานอื่น ๆ ของบริษัท โดยอธิบายกระบวนการจัดทำรายงานไว้ในหัวข้อนี้ สาระสำคัญของข้อมูลที่เปิดเผย ให้เปิดเผยข้อมูลอย่างน้อยในเรื่องดังต่อไปนี้

1. นโยบายภาพรวม: ให้อธิบายว่าคณะกรรมการบริษัทมีนโยบายให้การดำเนินธุรกิจของบริษัทและบริษัทย่อยเป็นไปด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ตามหลักการ 8 ข้อ อย่างไร โดยควรระบุวิสัยทัศน์ ภารกิจ กลยุทธ์ที่นำไปสู่ความยั่งยืนไว้ด้วย

2. การดำเนินงานและการจัดทำรายงาน: ให้อธิบายในเรื่องดังนี้

(1) กระบวนการจัดทำรายงาน เช่น อธิบายถึงการกำหนดหลักการ และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่บริษัทให้ความสำคัญในการดำเนินการ มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่ใช้ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีที่บริษัทเลือกดำเนินการและจัดทำรายงานตามมาตรฐานสากล ให้ระบุชื่อองค์กร หรือมาตรฐานสากลที่ใช้ดำเนินการและจัดทำรายงานดังกล่าวไว้ด้วย

(2) การดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่บริษัทได้เปิดเผยไว้ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์การจัดหาวัตถุดิบ การออกแบบกระบวนการผลิต การปฏิบัติต่อพนักงาน ลูกจ้าง นโยบายการแข่งขัน ฯลฯ เป็นไปด้วยความเป็นธรรม การรักษาสิ่งแวดล้อม การป้องกันการมีส่วนร่วมกับคอร์รัปชัน การเคารพสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย อย่างไร หรือในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การป้องกันการมีส่วนร่วมกับคอร์รัปชัน ฯลฯ บริษัทได้ดำเนินการอย่างไรให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว ตั้งแต่การประเมินความเสี่ยง การกำหนดแนวปฏิบัติ การสื่อสารกับพนักงาน และลูกจ้าง การตรวจสอบการปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีที่บริษัทมีข้อมูลตัวชี้วัดการดำเนินการดังกล่าว บริษัทควรระบุข้อมูลไว้ด้วย

3. การดำเนินธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (ถ้ามี): หากมีกรณีดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นกับบริษัทหรือบริษัทย่อยในช่วงปีที่ผ่านมา ให้เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีนั้น พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล ผลกระทบต่อบริษัทหรือบริษัทย่อย การแก้ไข และแนวทางตรวจสอบป้องกันในอนาคตด้วย

(1) บริษัทและบริษัทย่อยถูกตรวจสอบหรืออยู่ระหว่างถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ว่าการดำเนินงานของบริษัทหรือบริษัทย่อยมีการฝ่าฝืนกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับหลักการ 8 ข้อ อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ หากเรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาล บริษัทหรือบริษัทย่อยตกเป็นคู่ความหรือคู่กรณี บริษัทอาจเปิดเผยโดยอ้างอิงไปยังหัวข้อข้อพิพาททางกฎหมายก็ได้

(2) การดำเนินธุรกิจของบริษัทและบริษัทย่อยมีส่วนหรือถูกกล่าวหาว่ามีผลกระทบด้านลบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม หรือไม่เป็นไปตามหลักการ 8 ข้อ โดยเฉพาะกรณีที่น่าเป็นห่วงต่อสาธารณชน และเป็นกรณีที่น่ากังวลต่อการประกอบธุรกิจ ชื่อเสียง หรือความน่าเชื่อถือของบริษัทหรือบริษัทย่อย อย่างมีนัยสำคัญ

4. กิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (after process) บริษัทอาจเปิดเผยกิจกรรมดังกล่าวของบริษัทหรือบริษัทย่อยในรอบปีที่ผ่านมาไว้ด้วยก็ได้

ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นชี้ให้เห็นว่าแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีและรายงานประจำปีนั้น ได้จัดทำเพื่อให้บริษัทจดทะเบียนได้ใช้เป็นแนวทางในการรายงานเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ โดยเป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุน อีกทั้งสอดคล้องกับกรอบการรายงานในระดับสากล Sustainability Reporting Framework ของ The Global Reporting Initiative (GRI) และ Integrated Reporting Framework ของ The International Integrated Reporting Council (IIRC) ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีและรายงานประจำปีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในการศึกษาครั้งนี้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผลประกอบการด้านการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558: ออนไลน์)

1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset) เป็นอัตราส่วนซึ่งใช้วัดว่าสินทรัพย์รวมของกิจการก่อให้เกิดกำไรมากน้อยเพียงใดหากมีค่าสูงแสดงถึงการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on equity) เป็นการวัดว่าเงินลงทุนที่ผู้ถือหุ้นลงไปนั้นสามารถสร้างกำไรให้กับกิจการเท่าใด หากมีค่าสูงสะท้อนว่ากิจการได้ใช้เงินทุนของผู้ถือหุ้นอย่างคุ้มค่าส่งผลให้ผู้ถือหุ้นพอใจ เนื่องจากมีโอกาสที่จะได้เงินปันผลตอบแทนกลับมามากซึ่งโดยปกติระดับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นจะสูงหรือต่ำมักเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

3) อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin) เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรหลังหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ ว่าบริษัทมีความสามารถในการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดผลกำไรสุทธิมากน้อยเพียงใด หากมีสูงมีค่าสูงแสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทในการทำกำไรหลังจากหักต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมทั้งภาษีเงินได้แล้ว

$$\text{อัตรากำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{รายได้รวม}}$$

2.4 เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศไทย

กัลยา เหลืองอุบล (2555) ทำการศึกษาเรื่องระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาทำการศึกษาคือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในปี 2553 จำนวน 56 บริษัท ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎีจากรายงานประจำปีโดยใช้กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Scoring Sheet) เป็นเครื่องมือตรวจสอบข้อมูลที่แต่ละบริษัททำการเปิดเผย และเป็นแนวทางในการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูล จากนั้นทำการคำนวณดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) แล้วใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อทำการพิจารณาระดับการเปิดเผยข้อมูลและประเภทข้อมูลที่เปิดเผย รวมทั้งใช้สถิติทดสอบ Kruskal-Wallis Test และ t-test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลระหว่างอุตสาหกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่าบริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด และบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด ส่วนข้อมูลที่ทำให้การเปิดเผยมากที่สุดคือข้อมูลการดำเนินงานด้านสังคม ข้อมูลที่เปิดเผยน้อยที่สุดคือข้อมูลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ผลของการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละอุตสาหกรรมพบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนผลของการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของข้อมูลพบว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากมีระดับการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

กฤษิต วงศ์หล่อสายชล (2550) ศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม บรรษัทภิบาล และจรรยาบรรณทางธุรกิจที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามแต่ละข้อแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย กลุ่มอุตสาหกรรม

เทคโนโลยีมีอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นสูงสุด กลุ่มทรัพยากรและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีอัตราราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้นสูงสุด และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจสูงสุด อีกทั้งยังพบว่าโดยภาพรวมบริษัทส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 60 ดำเนินการในทั้ง 3 ด้านอยู่แล้ว โดยให้ระดับความสำคัญด้านจรรยาบรรณทางธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือด้านบรรษัทภิบาล และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดำเนินงานแบบรับผิดชอบต่อสังคมมีผลต่ออัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น และการส่งเสริมมูลเหตุการตลาดที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุการบริจาคสิ่งของและการตลาดเพื่อสังคมมีผลต่ออัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น บรรษัทภิบาลในทุกด้านไม่มีผลต่อผลตอบแทนจากการดำเนินงาน ส่วนจรรยาบรรณทางธุรกิจด้านกิจกรรมช่วยเหลือสังคมและด้านการรักษาความสุจริตมีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้นและด้านการลดความเสี่ยงของกิจการเองมีผลต่อมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

พรวิตี วัฒนากลาง (2552) ทำการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index โดยการเก็บข้อมูลการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมโดยวิธีการนับจำนวนบรรทัดที่ทำกรเปิดเผยจากรายงานประจำปีและเก็บข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณหาผลตอบแทนหลักทรัพย์เพื่อคำนวณผลตอบแทนหลักทรัพย์แบบถ่วงเฉลี่ยและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Method) พบว่าประเด็นที่ 1 ธรรมชาติเป็นประเด็นที่มีการเปิดเผยมากที่สุดเฉลี่ย 244 บรรทัด สำหรับประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชนและประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรมเป็นประเด็นที่เปิดเผยน้อยที่สุดเฉลี่ย 2 และ 4 บรรทัดตามลำดับ ส่วนของผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลตอบแทนหลักทรัพย์พบว่ากรเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 4 เรื่องสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือเมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 4 เพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น และประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 7 เพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้อัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์ลดลงในขณะที่ประเด็นอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหลักทรัพย์

พิชานันท์ ภาโสทะ (2555) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม ISO 26000 และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำการเก็บข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปี 2553 โดยใช้แบบประเมินผลเป็นเครื่องมือในการรวบรวมคะแนนการรายงานและจำนวนบรรทัดที่รายงาน ใช้

คะแนนที่ได้จากแบบประเมินผลในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่าบริษัทมีจำนวนบรรทัดในการรายงานเฉลี่ย 387 บรรทัด และเฉลี่ย 55 บรรทัดในแต่ละหัวข้อ และมีคะแนนเฉลี่ย 19.96 คะแนนจากคะแนนเต็ม 43 คะแนน โดยหัวข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือหัวข้อการปฏิบัติด้านแรงงานและหัวข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือหัวข้อการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมต่อตัวชี้วัดผลการดำเนินงานพบว่าการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นด้านผู้บริโภครวมและประเด็นสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ ประเด็นสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าเพิ่มทางตลาด ในขณะที่ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับมูลค่าเพิ่มทางตลาด ประเด็นธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

อภิรดา ชินประทีป (2558) ทำการศึกษาเรื่องการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและผลการดำเนินงานทางการเงิน เก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในปี 2555 จากกลุ่มบริษัทในดัชนี SET 50 Index ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบประเมินที่พัฒนามาจากเกณฑ์ของสถาบัน Kinder Lydenberg Domini and Company และสำนักงานหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นเกณฑ์ในการวัดระดับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการศึกษาพบว่าการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม ด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม และด้านชุมชนและสังคม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ คือหากมีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านดังกล่าวเพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น ส่วนการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภครวม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลนั้น มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ไปในทิศทางตรงกันข้าม คือหากมีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านดังกล่าวเพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ลดลง

พงษ์ดนัย ยาวิชัย (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยใช้ 8 หลักการปฏิบัติของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นกรอบในการเก็บข้อมูล โดยใช้กระดาษทำการการเปิดเผยข้อมูลเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี รายงานประจำปี และการเปิดเผยข้อมูลบนเว็บไซต์ของแต่ละบริษัทในปี 2556 และปี 2557 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่าในปี 2556 หลักการ

เรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมเป็นหลักการที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุดคิดเป็น 81% จากบริษัททั้งหมด และหลักการเรื่องการมีนวัตกรรมและเผยแพร่ นวัตกรรมเป็นหลักการที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยน้อยที่สุดคิดเป็น 27% จากบริษัททั้งหมด ส่วนในปี 2557 พบว่าหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมเป็นหลักการที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุด และหลักการเรื่องการมีนวัตกรรมและเผยแพร่ นวัตกรรมเป็นหลักการที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยน้อยที่สุดคิดเป็น 93% และ 41% ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริ โภคมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์ คือเมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริ โภคเพิ่มขึ้นเป็นผลให้ราคาหลักทรัพย์ของบริษัทลดลง ส่วนการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม ด้านการต่อต้านสิทธิมนุษยชน ด้านการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม และด้านการมีนวัตกรรมและเผยแพร่ นวัตกรรมนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์

อลิตา ประมวลเจริญกิจ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและผลประกอบการทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบประเมินผลเป็นเครื่องมือในการรวบรวมคะแนนการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และใช้คะแนนที่ได้จากแบบประเมินผลในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่าเปิดเผยข้อมูลเรื่องการเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม และการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตรากำไรสุทธิ คือหากมีการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น และการเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม การเผยแพร่ นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม และการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ คือหากมีการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น

Tsoutsoua (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับผลการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index จากข้อมูลในปี ค.ศ.1996 – 2000 ใช้วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและผลการดำเนินงานด้านการเงิน โดยใช้ KLD Scoring และการจัดข้อมูลเข้าในดัชนี Domini 400 Social เป็นตัวชี้วัดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประกอบการด้านการเงิน ซึ่งวัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Asset) อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) และอัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย (Return on Sale)

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Nelling and Webb (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 600 บริษัทซึ่งผลการดำเนินงานวัด 2 ด้านคือด้านหลักทรัพย์โดยใช้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ และด้านบัญชีใช้ผลตอบแทนของสินทรัพย์ใช้วิธีการให้คะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมของ Kinder, Lydenberg, and Domini (KLD) ซึ่งกำหนดระดับคะแนนต่ำสุดที่ -11 และคะแนนสูงสุดที่ +11 และมีค่ากลางที่ 0 ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมยาสูบ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมการขนส่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด และอุตสาหกรรมค้าปลีกเป็นอุตสาหกรรมที่มีคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด ส่วนผลการทดสอบความสัมพันธ์ใช้วิธี OLS Regression พบว่าคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลตอบแทนจากสินทรัพย์คือเมื่อคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลตอบแทนจากสินทรัพย์เพิ่มขึ้น

2.5 การพัฒนาสมมติฐานและกรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาของ Tsoutsoua (2004) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกับผลการดำเนินงานด้านการเงิน พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย และ Nelling and Webb (2006) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและผลการดำเนินงานของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 600 บริษัท พบว่าคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่องค์กรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการเป็นการนำเสนอและอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการให้กับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง และเป็นการแสดงถึงศักยภาพขององค์กรในการพัฒนาและคิดค้นสินค้าและบริการ รวมทั้งเสนอแนวทางในการดูแลผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจด้วยความเป็นธรรมแสดงให้เห็นว่าองค์กรได้คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายโดยการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และการเปิดเผยข้อมูลด้านชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยรวมสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้มีส่วนได้เสียในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการรวมถึงการลงทุนในองค์กร (ชลันดา นุราฤทธิ, 2556) ซึ่งเกิดประโยชน์คือองค์กรมีรายจ่ายที่ลดลง สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาด และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากลูกค้าที่เลือกซื้อสินค้าและบริการจากองค์กร (สถาบันไทยพัฒน์, 2560: ออนไลน์) การที่กิจการมีกำไรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ผลประโยชน์ด้านการเงินของกิจการสูงขึ้นตามมาแสดงให้เห็นจากผลการศึกษาของ McGuire, Sundgren, and Schneeweis (1988) ว่าการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อ

สังคมมีความสัมพันธ์กันกับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการซึ่งวัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อ
หลักทรัพย์ การเติบโตของยอดขาย และการเติบโตของสินทรัพย์

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้ศึกษาจึงกำหนดได้
สมมติฐานดังต่อไปนี้

- สมมติฐานข้อที่ 1 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 1 การประกอบ
กิจการด้วยความเป็นธรรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ผลประกอบการด้านการเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 2 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 2 การต่อต้านการ
ทุจริตคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประกอบการ
ด้านการเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 3 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 3 การเคารพสิทธิ
มนุษยชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประกอบการด้านการเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 4 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 4 การปฏิบัติต่อ
แรงงานอย่างเป็นธรรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประกอบการ
ด้านการเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 5 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 5 ความ
รับผิดชอบต่อผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประกอบการ
ด้านการเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 6 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 6 การดูแลรักษา
สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับผลประกอบการด้านการเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 7 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 7 การร่วมพัฒนา
ชุมชนหรือสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประกอบการด้าน
การเงิน
- สมมติฐานข้อที่ 8 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมหัวข้อที่ 8 การมี
นวัตกรรมและเผยแพร่ นวัตกรรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ผลประกอบการด้านการเงิน

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรอิสระ คือ ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมใน 8 หัวข้อหลักตามแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีและรายงานประจำปี ตัวแปรตาม คือ ผลประกอบการด้านการเงิน และตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของกิจการ และความเสียหายทางการเงิน ดังแสดงในกรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา